

Recreatiezones in de gemeente Renkum

Hoe vinden we de balans tussen recreatie en natuur?

Oscar Hollink en Norbert Mergen

Aanleiding

Gemeenteraadsleden Oscar Hollink en Norbert Mergen hebben, naar aanleiding van en anticiperend op het plan voor recreatiezonering van de Provincie Gelderland, het initiatief genomen tot een brede inventarisatie van de mogelijkheden voor recreatie in de Gemeente Renkum. Beter eerst zien wat we willen en dan invullen. Dit leidt uiteindelijk tot een visie op recreatie en vermindering van recreatieve druk op de kwetsbare natuur. Tevens wordt binnenkort het ‘bestemmingsplan buitengebied’ vastgesteld. Het lijkt ons logisch dat dit aansluit bij de provinciale recreatiezonering en de ideeën die o.a. de deelnemers hadden op de inrichting ‘van natuur en recreatie’.

Op 15 juli 2021 zijn vertegenwoordigers uit diverse belangengroeperingen 's avonds bijeen gekomen. Daar waar Provincie Gelderland zich beperkt tot Natura2000-gebieden, was die avond de kaart voor de hele gemeente onderwerp van discussie. Waar willen we de bezoekers en recreanten uit eigen gemeente heen (ver-)leiden en waar willen we dat er meer rust in de natuur komt.

Gezien het aantal deelnemers die avond, werd er in twee groepen gewerkt – het resultaat van beide groepen vertoonde een frappante overeenkomst.

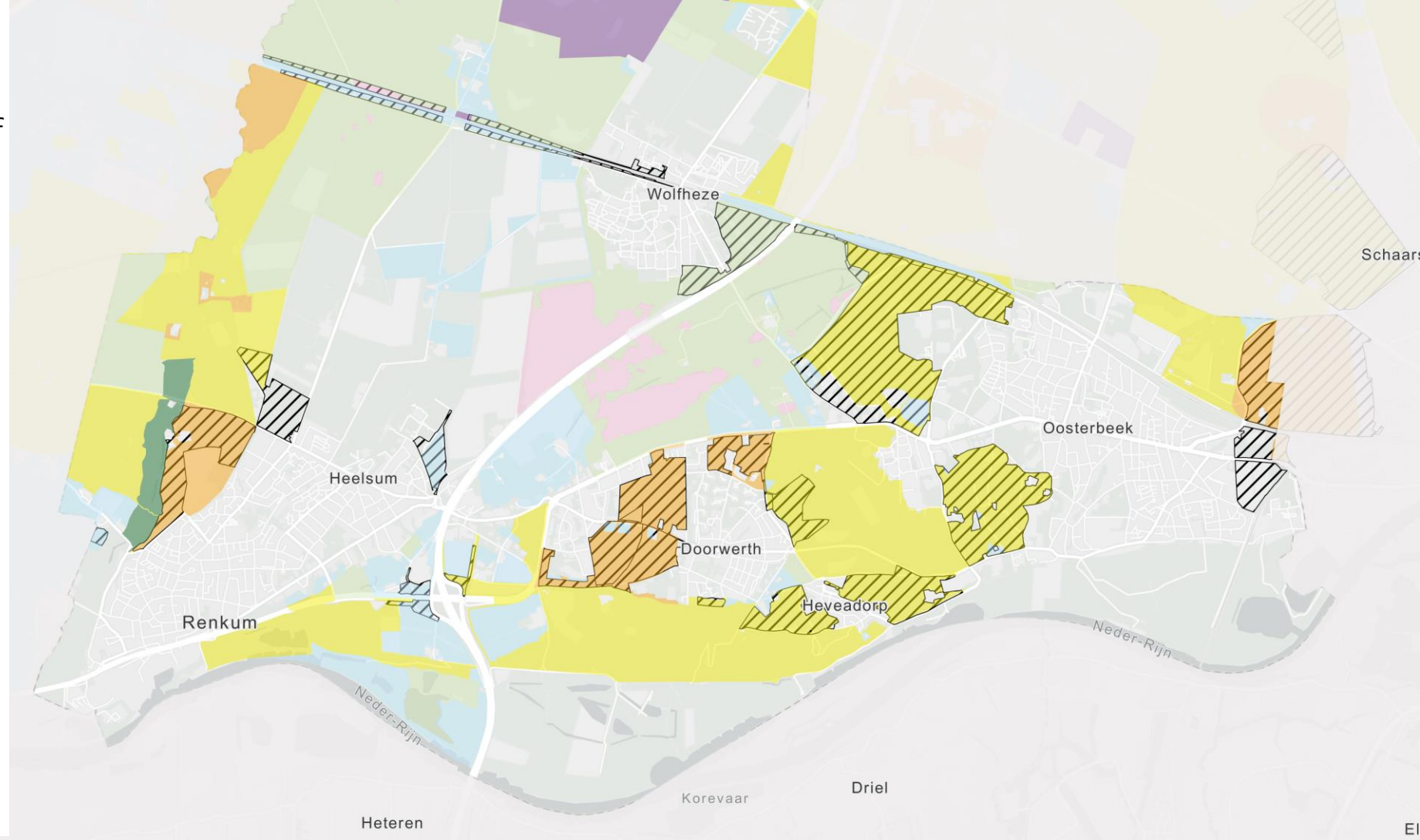
Waar de initiatiefnemers vooraf verwachtten dat over een of twee gebieden diepgaande discussie en verschil van mening zou ontstaan, bleek dat niet het geval. Natuurlijk zijn er kanttekeningen. En die plaatsen we bij de volgende sheets.

Toelichting

De eerste sheet is de zonering, zoals voorgesteld door Provincie Gelderland. De sheet die erop volgt is het totaalresultaat van de avond. Dit verklaren we in de daaropvolgende afbeeldingen. Voor de duidelijkheid lichten we alleen de aanpassingen uit. De aanpassingen gaan dus over terreinen buiten Natura2000, maar er zijn door de deelnemers ook aanpassingen gedaan op het door de Provincie Gelderland voorgestelde plan. Met deze opgehaalde informatie kan Gemeente Renkum een zienswijze inbrengen bij de Provincie. Het is ook praktische informatie voor het ‘bestemmingsplan buitengebied’.

Door Provincie Gelderland voorgestelde zonering - N2000

- A Intensief recreatief
- B Matig recreatief
- C Rustig gebied
- D Geen of beperkt
- Hondenlosloopgebied

Zones Provincie Gelderland met suggesties 15 juli 2021

Groen = rustiger

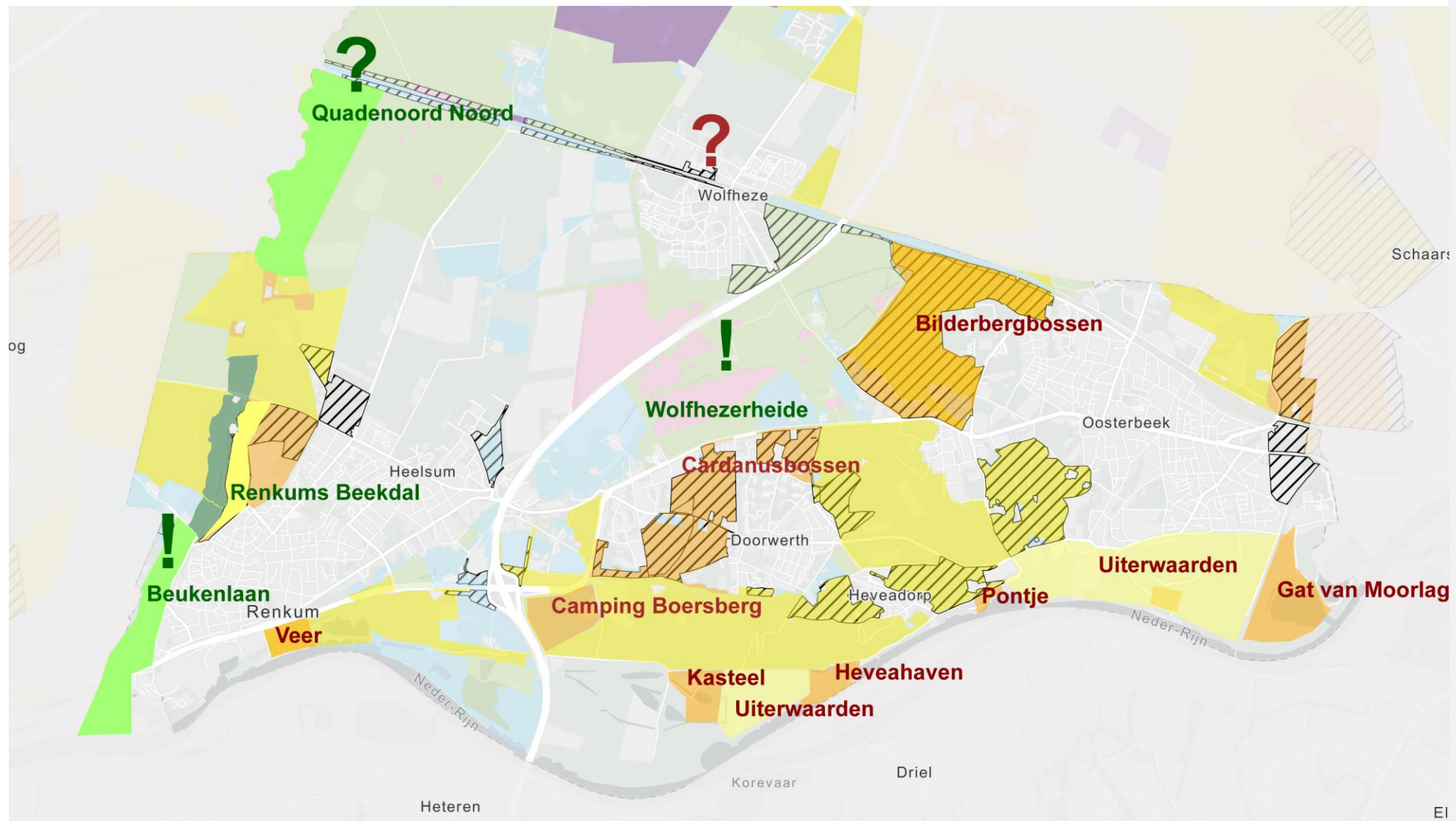
Rood = meer recreatie

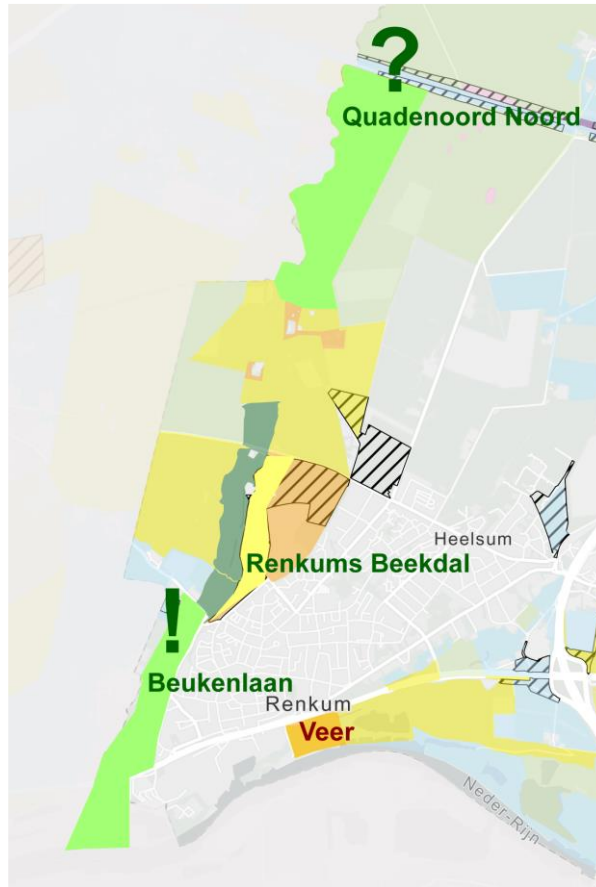
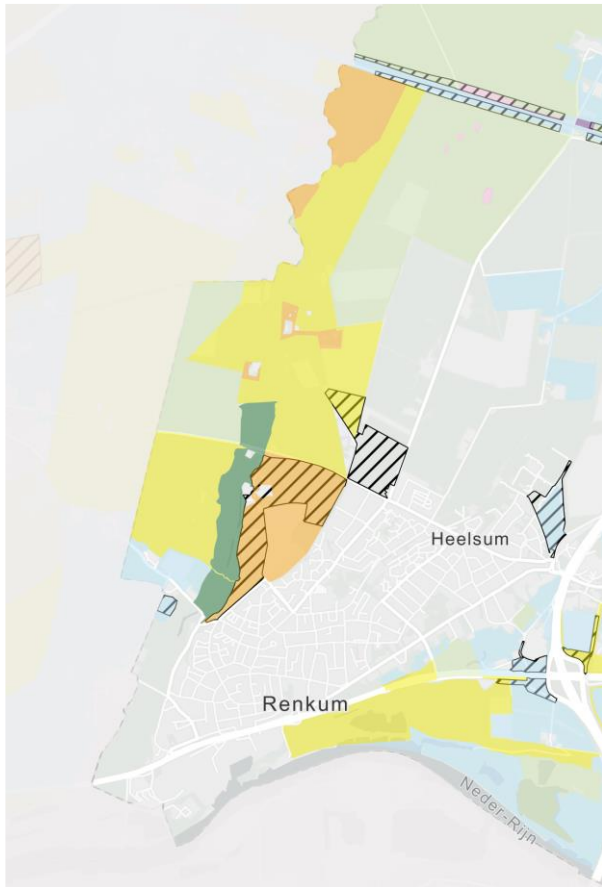
A Intensief recreatief

B Matig recreatief

C Rustig gebied

Hondenlosloopgebied

Quadenoord & Renkums Beekdal

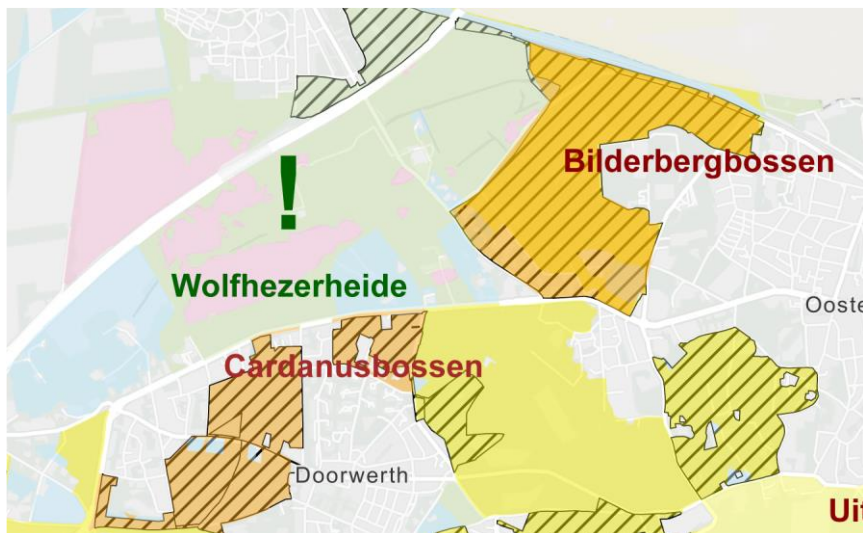
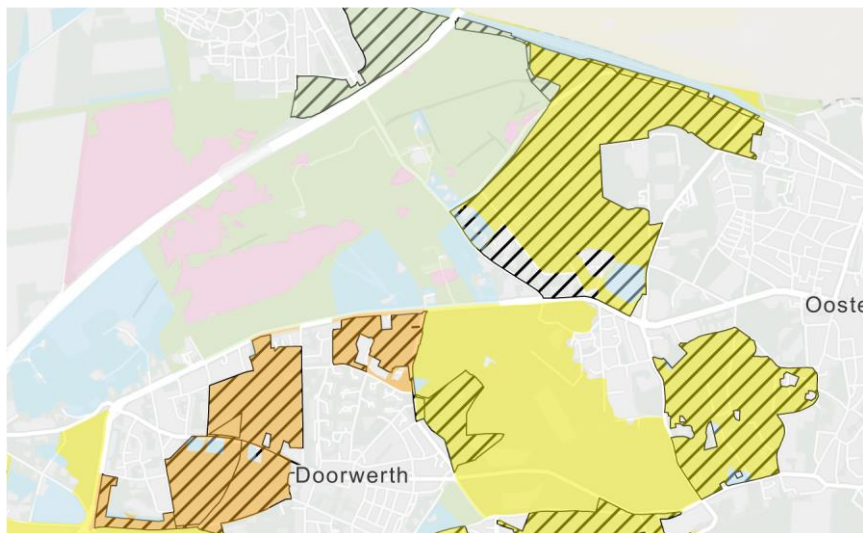
- Men vindt unaniem dat het Renkums Beekdal in dezelfde kleur/status tot aan de Rijn moet worden doorgetrokken.
 - > Er loopt een klompenpad door, dat moet worden bekeken
- Het oranje (intensief) hondenlosloopgebied ten oosten, dus pal naast het zeer kwetsbare Renkums Beekdal, is niet wenselijk en zou wat kunnen worden opgeschoven richting bebouwde kom.
- Camping Quadenoord verdient aandacht als het gaat om kamperen in de natuur cq natuurinclusief recreëren.
 - > Één deelnemer wil dat ook het gebied ten westen (links op de kaart) van de Telefoonweg lichtgroen (rustig) wordt. Nu is het blanco.
- Rond het veer aan de Rijn (naast Parenco) mag intensief recreatief worden (oranje).
 - > Hoewel niet behorend tot het thema zonerings: Hondenlosloopgebied in het noorden, langs het spoor vindt menigeen gevaarlijk. Beter is iets bij de bebouwde kom van Wolfheze te zoeken.

Ten noorden van Quadenoord is het geel met oranje; de unanieme wens is dat lichtgroen (rustig gebied) te maken. Het blijkt dat hier nogal wat mogelijk permanent bewoonde, al dan niet zonder vergunning geplaatste, 'recreatiewoningen' staan.

Langs de Neder-Rijn

- Rond het veer aan de Neder-Rijn (naast Parenco) mag intensief recreatief worden (oranje).
- Camping De Boersberg is als intensief recreatief (oranje) aangemerkt
- Kasteel Doorwerth en het gebied rond Heveahaven-sluiscomplex Driel is intensief recreatief. Het uiterwaardengebied tussen deze twee is mooi voor wandelingen (matig recreatief – geel).
- De omgeving van het aanlegpunt van het Drielse Veer is intensief recreatief– dat wordt nu al zo gebruikt.
- De uiterwaarden van Drielse Veer tot het Gat van Moorlag kan als matig recreatief terrein (lichtgeel) worden bestemd.
- Camping Oosterbeekse Rijnsoever is nu intensief recreatief aangegeven – vermoedelijk is dat al zo geregeld.
- Het Gat van Moorlag moet echt recreatieterrein worden met alle bijbehorende voorzieningen, zoals in Arhem-Zuid.
> Één deelnemer gaf voorkeur aan geel, vermoedelijk ingegeven door de woonbootbewoners.

Van de heide naar de bossen

- De **Wolfhezer Heide en Bossen** (ten zuiden van de A50) wordt in de opzet van Provincie Gelderland zeer rustig gebied. Veel wandelpaden worden weggehaald. Dat betekent:
 - Het is onwenselijk dat het op de resterende wandelpaden drukker wordt
 - Bezoekers moeten verleid worden om ergens anders heen te gaan
 - Er moeten borden met uitleg – het waarom - komen
- Iedereen is het erover eens dat dit gebied moet worden ontzien.
 - > één deelnemer wees erop dat de recreant behoefte aan variatie in terrein wil, dus bos, heide, hoogteverschillen, beken e.d.
- Hotel Wolfheze is een horecalocatie met P. Ertegenover, aan de andere kant van de Wolfhezerweg, ligt de P van Natuurmonumenten. Er loopt een tunneltje onder de Wolfhezerweg door.
- Recreanten moeten worden verleid om via het tunneltje en via het gebied achter Hotel Wolfheze (waar de duizendjarige den ligt) de **Bilderbergbossen** te bezoeken.
 - > omleggen wandelpaden is bespreekbaar
- De **Bilderbergbossen** (ook wel Demobos genoemd) was vroeger een recreatiebos met enkele follies en kan worden opgewaardeerd. Er ligt hier een heideveld met poel, dat moet iets meer worden beschermd (lichtgroen).
- De **Cardanusbossen** moeten meer faciliteiten krijgen (zoals P) om het aantrekkelijker voor recreatie te maken.

Tenslotte

Het is niet makkelijk, we willen allemaal de natuur beschermen. En meer toerisme is leuk, als het al niet onvermijdelijk is doordat het de bedoeling is om tot meer spreiding over de Veluwe te komen.

> Maar (meer) voorzieningen blijven aandachtspunt. Hoe houden we natuur betaalbaar?

Mountainbikers blijven een bron van zorg en ergernis. Net als loslopende honden, hoe graag de bazen willen doen geloven dat het dier onder controle is, aldus de natuurbeheerders.

> Hierop moet worden gelet dan wel dat bezien moet worden hoe er praktisch (beter) mee kan worden omgegaan.

Wandel- en fietspaden hoeven niet per se door kwetsbare natuur

Er wordt betoogd dat tachtig procent van de recreanten eigen inwoners zijn en dat die toch wel hun eigen weg gaan. Hiermee moeten we rekening houden door bijvoorbeeld (hondenuitlaat-)gebieden aantrekkelijker te maken door bijvoorbeeld parkeergemak. En aan bepaalde gebieden meer bekendheid te geven (o.a. Bilderberg- en Cardanusbossen).

Als je kijkt wat de Gemeente Renkum aan toeristenbelasting ontvangt, lijkt het aandeel recreanten ‘van buiten’ hoger dan 20%. Bovendien geven de Renkumse winkeliers geven aan dat

men bestaat mede dankzij de toerist, dat kunnen dagjesmensen zijn die fietstochten maken. Maar ook dat geeft aan dat het aantal recreanten ‘van buiten’ groot is.

Er zijn betrekkelijk veel dag(deel)recreanten die hun auto parkeren, fiets van de drager halen, rondje fietsen en zelf brood en drinken meebrengen. Een aantal maal is betaald parkeren ter sprake gekomen. Gemeente en terrein beherende organisaties kunnen dat invoeren. Inkomsten kunnen worden aangewend voor verbetering, schoonhouden (leggen afvalbakken), natuurbeheer en handhaving (boswachters).

Een idee is om bij horeca – na verbruik – uitrijmunten te geven, lidmaatschaps-/donateurspassen te gebruiken voor “gratis” parkeren. Het is geen wereldschokkende uitvinding, wordt toegepast bij NOM, Burgers Zoo en vele andere organisaties.

Status van dit rapport

We hebben deelnemers van representatieve organisaties uitgenodigd en met zijn allen ideeën opgehaald. Het schetst een beeld voor hoe het over tien jaar of langer in de gemeente *kan* uitzien. Invoer voor ontwikkeling van toerismebeleid. Invoer voor de omgevingsvisie. Het is dus geen formeel besluit en het is dus ook absoluut geen uitvoeringsplan. Maar wel een stip op de horizon, een richtingaanwijzer. Maar we weten ook dat de komende werkelijkheid – beter bekend als ‘toekomst’ –

niet in beton is gegoten.

Zo werd er een paar maal opgemerkt: Moeten de omwonenden niet worden betrokken? Jazeker. Als deze inbreng tot concrete plannen van uitvoering leidt, zullen omwonenden en andere belanghebbenden worden betrokken. Dat is de normale gang van zaken.

We hebben de schetsen rondgestuurd en twee maal gevraagd om een reactie. Deelnemers hebben heel kort positief gereageerd; als er meer representanten van een organisatie waren is er één reactie ontvangen (bijv. Ondernemersvereniging Oosterbeek).

Dus niet iedereen heeft gereageerd: Zo is het begrijpelijk dat Staatsbosbeheer, Visit Arnhem-Nijmegen of Natuurmonumenten zich onthouden van een mening. Drie reacties kenden inhoudelijke en zijn in bijlage 3 opgenomen.

Bijlage 1 – Typen recreanten

1. Gezelligheid

Gezellig samen met vrienden of familie op stap. Lekker in de zon zitten, “terrasje pikken” of luieren. Recreatieve activiteiten worden voor u georganiseerd en zijn vooral gezellig en leuk om te doen. De activiteiten duren niet te lang en zijn niet te inspannend. Pret hebben met elkaar en gezelligheid zijn belangrijk.

2. Er tussenuit – De batterij opladen

Genieten, lekker bijkomen en weg uit de dagelijkse omgeving. Stress verdwijnt door lekker buiten te zijn en nergens meer aan te denken. Het bezoek aan een groene omgeving is een ontsnapping aan het dagelijkse leven en een groene omgeving is het decor om tot rust te komen.

3. Interesse voor gebieden

Lekker er tussenuit en ook nog wat leren. Interessante dingen te weten komen over de natuur en cultuur en ook bekijken. Informatiebordjes met beschrijvingen en interessante verhalen en weetjes geven invulling aan die interesse. Een excursie met iemand die veel over de omgeving kan vertellen geeft een extra dimensie aan het bezoek

4. Volledig opgaan in planten- en dierenwereld

Liefde voor de natuur. Die uit zich in het alles willen weten over vogels, zoogdieren, planten en andere flora en fauna. Als er soorten niet worden herkend, worden ze in een handboek – of app – opgezocht. Eigenlijk wil deze mens struinen door de natuur, het liefst alleen of met iemand met gelijke interesse.

5. Uitdaging

De fysieke uitdaging wordt aangegaan. Gezond blijven door sportieve activiteiten als mountainbiken, *nordic walking*, hardlopen enzovoorts. Als het maar zweet op de bast oplevert. Een groene omgeving is mooi, maar de beleving is gefocust op de uitdaging

Bijlage 2 – Deelnemers

Flip Witte (Vijf Dorpen in ‘t Groen)

Mariska Hulsewé (Vijf Dorpen in ‘t Groen)

Wim Kersten (Ondernemersvereniging Oosterbeek)

Marina Groenendijk (Ondernemersvereniging Oosterbeek)

Peter Snapper (Ondernemersvereniging Renkum)

Marijke Metz (Platform Lage Veluwe)

Jorrit Geerlinks (Natuurmonumenten)

Silvia Blom (Staatsbosbeheer)

Mathieu Pinkers (Stichting Renkums Beekdal)

Kees van Dongen (Renkum Leeft)

Ingrid Maan (IVN)

Folchert van Dijken (IVN)

Albert Bos (IVN)

Nadja Mohn (Jongerenraad)

Hugo Veenendaal (Visit Arnhem-Nijmegen)

Martin Goossen (WUR Regionale Ontwikkeling en Ruimtegebruik / Recreatie)

Albert Smit (Dorpsplatform Oosterbeek)

Henk van Grönningen (Adviesgroep Verkeersafwikkeling Wolfheze)

Cees den Ouden (Gemeente Renkum in hoedanigheid van terreineigenaar)

André Menting, Sandra Meulenbrouck, David Brandt (ambtenaren Gemeente Renkum)

Voorts als luisteraar vertegenwoordigers van Gemeentebelangen, PvdA, D66, VVD en GroenLinks

Bijlage 3 – Reacties met inhoud

Flip Witte, voorzitter Vijf Dorpen in het Groen (2 september 2021, 9:37 u)

In mijn ledikantje tot inkeer gekomen en besloten toch de voorgestelde recreatiezoneringskaart inhoudelijk van commentaar te voorzien.

1. Wij hebben de kaart van de provincie (p. 3 van de samenvatting) en dan 'onze' aangepaste kaart (p.4). De provincie kijkt door zijn oogharen, en wat ziet men dan: op het Renkums beekdal na wil de gemeente Renkum vooral meer intensieve recreatie. Is dat echt de boodschap die we over willen brengen?
2. In meen op voorstel van Oscar zijn Veer, Kasteel, Heveahaven en Pontje opgewaardeerd naar 'intensief recreatief'. Dat ging zonder noemenswaardige discussie; de avond was al lang, vooruit met de geit. Motief achter de opwaardering (en afwaardering van rust) was dat deze gebieden toch al zo worden gebruikt. Is dat zo?
 - a. Pontje, daar komen af en toe groepen met een kleedje picknicken. Verder kijken mensen wat naar het stromen van het water naar het westen van ons land. Er staat een prullenbak, er zijn wat bankjes. In niets verschilt hier de drukte van bijvoorbeeld het Duno-plateau en zeker niet van de Westerbouwing. Maar dus opwaardering van Pontje. Wat voor boodschap geven we daarmee af? Dat er meer voorzieningen moeten komen? Gaat alleen maar meer mensen aantrekken en is dat wenselijk? Juist de betrekkelijke rust is een kwaliteit. Niet meer aankomen, het gaat daar goed zo.
 - b. Zelfde betoog gaat op voor Veer en Heveahaven.
 - c. Kasteel: Intensief is hier akkoord, dat is daar soms onvergelijkbaar druk en de voorzieningen zijn daarop aangepast.
3. Gat van Moorlag, is wel enige discussie over geweest, die avond. De feitelijke situatie is inderdaad intensief gebruik, zeg ik in al mijn subjectiviteit. Maar vinden we dat wenselijk, zodanig dat we die wens ook op de kaart tot uitdrukking moeten brengen? Ik dacht dat de drukte voor heel veel overlast en klachten zorgde.
 - a. Wenselijker is het daarom het terrein minder intensief te gebruiken, bijvoorbeeld door de toegang af te sluiten voor al het gemotoriseerde verkeer (uitgezonderd aanwonenden).
 - b. Wensen we als gemeenschap echter toch dat op deze wenskaart Moorlag als 'intensief recreatief' wordt aangeduid, dan dienen we ook na te denken over de consequenties, anders is het luchtfietsrij. Die zijn: ervoor zorgen dat het verkeer goed wordt afgewikkeld, er voldoende parkeerplaatsen komen, prullenbakken, een goed begaanbaar pad om de plas met toegangspaden naar het water, etc. Willen we dat?
4. Bilderbergbossen: die zijn feitelijk zeer rustig, dus feitelijk 'rustig gebied'. Op 'onze' kaart wordt dat 'intensieve recreatie', dit keer weerspiegelt de kaart dan weer een wensbeeld. Verwarrend.
 - a. Het idee die avond was om hier MTB-routes aan te leggen zodat die crossers daarheen gaan en andere gebieden ontlasten. Zou dat gaan werken? Ik denk eerder dat extra crossbanen nog meer MTB-ers naar onze gemeente trekt, die echt niet in de BB-bossen blijven, want handhaven, daar is geen geld voor of de wil ontbreekt.
 - b. En stel dat MTB'ers naar de BB-bossen weten te lokken, dat moeten er dan wel heel veel zijn om de kwalificatie 'intensief recreatief' aan het gebied toe te kennen. De stuwwal tussen Doorwerth en Oosterbeek wordt nu al heel intensief gebruikt door MTB'ers, en daar is de kwalificatie 'matig intensief'. Maar wij zouden het dan wenselijk vinden dat het in de BB-bossen nog intensiever wordt? Hoe intensief moet dat dan wel niet zijn? Zeer intensief dus, wat betekent dat er extra parkeerplaatsen moeten komen.

Ik denk dat we het samen best wel eens kunnen worden, dat veel van deze discussie is terug te voeren op het feit dat van te voren niet een poging is gedaan te definiëren wat er onder de diverse categorieën van recreatief gebruik wordt verstaan. En wat er op de kaart moet komen: wat er feitelijk gebeurt, en wat er wenselijk is. Over het laatste mag de gemeenteraad oordelen.

Nogmaals: prima als de avond gebruikt wordt als grabbelton voor ideeën, maar van consensus, laat staan commitment, kan geen sprake zijn.

Bijlage 3 – Reacties met inhoud

Henk van Grönningen, Adviesgroep Verkeersafwikkeling Wolfheze (19 augustus 2021 00:10 u en daarna 2 september 2021, 11:42 u)

Even kort mijn eerste reactie op wat er niet juist is en weggehaald moet worden:

Ook het groene vraagteken moet wegenomen worden ook bij andere tekening noordzijde spoor bij Wolfheze

Onder aan pagina 5: Hoewel niet behorend tot het thema zonering: Hondenlosloopgebied in het noorden, langs het spoor vindt menigeen gevaarlijk. Beter is iets bij de bebouwde kom van Wolfheze te zoeken.

1. In het verleden was het misschien gevaarlijker omdat er vaak na een suïcide op het spoor m.n. roofdieren en soms honden en zelfs katten en zeker vossen het spoor opzochten om te kijken of er nog wat voor hen was achtergelaten. Nu is er aan beide kanten van spoor een dermate stevig groen dicht hekwerk helemaal richting westen door NS/ProRail aangebracht, waar echt geen doorkomen aan is. En NS is dat nog verder aan het uitbreiden.
2. Daarnaast is het weggetje vanaf spoor bij Barenbrug naar Duitsekampweg ook door Natuurmonumenten geaccordeerd tot losloop gebied.
3. Verder willen we de wethouder vragen om het losloopgebied naar het oosten uit te breiden (andere kant Wolfhezerweg) en dat is een identieke situatie nog met geluidschermen als beveiliging. Er komt vanuit de nieuwe wijk steeds meer en van Wolfheze zuid/westzijde (overkant spoor) diverse hondenbezitters om hun hond en zichzelf de ruimte te geven even lekker los te gaan; balgooien, stok halen het is een extra leuke ontmoetingsplek, juist voor de eenzamen met hond. Honden gaan ook beter resocialiseren en worden minder agressief, dus voordelen alom. Dit is ook het enige losloopgebied aan de Noordzijde en dat wordt nu als te klein ervaren..

Ik hoop jullie hiermee alvast van dienst te zijn.

Wordt dus nog vervolgd

Ik heb achteraf zeer ernstige bezwaren tegen alles wat er op die avond gebeurde en wat er nu op papier staat. Ik heb wel gewaarschuwd aan begin van mijn aanwezigheid. Ik heb me ook mee laten slepen en had nog rebelser moeten zijn. Vanuit mijn conflictmanagement bij de overheid ervaring zie ik jullie werkwijze aansturen op escalatie met de onderstroom van eigenaren, bewoners, hondenbezitters, gebruikers en recreanten. Dit is niet democratisch, bijna "landje pik" zonder tegenspelers, van landeigenaren en gebruikers. Natuurmonumenten melden regelmatig dat het plan niet realistisch is en ook nog dat handhaving niet mogelijk is. Gezien sterfgevallen en collega's die ziek zijn ben ik helaas nu niet in staat een beter onderbouwd bericht te doen., mogelijk dit weekend Er werd tijdens de avond enkele malen gevraagd hoe jullie participatie en draagvlak willen creëren. Daar kwam geen antwoord op. Ik hoorde mensen naast me zich afvragen of wat er gebeurd wel integer als je als gemeenteraadslid publiek wilt wren uit je eigen achtertuin?

Ik houd van de natuur en die moeten we instand houden. Helaas ik vind jullie aanpak en de berichten richting raad als zeer onverstandig. Je bereikt het tegenovergestelde van dat bewoners begrip hebben en zelf meedenken met wat zij ook willen en wijs vinden en zich dan ook aan de regels houden.

Bijlage 3 – Reacties met inhoud

Henny Tax, voorzitter IVN (8 september 2021, 0:17 u)

Hartelijk dank voor het toesturen van jullie "verslag". Het is een aanzet voor een rapport te noemen. Ik ben zeer tevreden met de punten die in het verslag genoemd worden. Natuurlijk kun je op details nog verschillen van inzicht over een terreintje, maar in de grote lijnen eens met de verschuiving van de aandacht naar de Cardanusbossen en de Bilderbergbossen met in principe minder kwetsbare natuur. Dat de Wolfhezeheide meer een echt natuurgebied moet worden met zo weinig mogelijk recreanten anders dan categorie 4 zijn we met elkaar eens lijkt mij. Maar ik wil ook nog meer aandacht vragen voor de kwetsbaarheid van de hellingen van de Veluwezoom. Het aantal paden is al groot en wordt helaas steeds groter in de afgelopen twee jaar.

Ook de uitgestrekte gebieden waar de honden mogen loslopen lijken mij niet meer te passen in de verdeling van de schaarse ruimte over de verschillende functies. Juist de honden kunnen gemakkelijk schade aan de natuur aanrichten. Zie bijvoorbeeld hoe lastig het is om de honden niet in het Renkums en Heelsums beekdal rond te laten lopen buiten de paden. De eigenaren zijn op dit punt vaak slordig.

De aanzetten voor regulering door middel van betaalde parkeerplaatsen wil ik graag ondersteunen en ik hoop dat dat concept nader kan worden uitgewerkt.

Ik hoop dat jullie inzet zal leiden tot vruchtbare gesprekken op bestuurlijk niveau waarbij vooruitgang kan worden geboekt bij het enerzijds zorgvuldig omgaan met de natuur en anderzijds ruimte voor mensen om te ontspannen en te recreëren op plaatsen die daarvoor geschikt zijn.

Ik zal het met aandacht blijven volgen en waar mogelijk mijn steentje aan bijdragen.